

SOSYAL BİLGİLER
5. SINIF

2025-2026 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
..... ORTAOKULU
2. DÖNEM 2. YAZILI SINAVI ORTAK SINAVI

CEVAP ANAHTARI

Adı - Soyadı :
Sınıfı - Şubesi :
Öğrenci No :

ALDIĞI PUAN**ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE**

1. Bu soru kitapçığında 8 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
2. Cevaplarınızı, soruların altında boş bırakılan yerlere yazınız.
3. Sınav 100 (yüz) tam puan üzerinden değerlendirilecektir. Her sorunun puan değeri yanında belirtilmiştir.

1. Aşağıdaki soruları verilen metinden yararlanarak cevaplayınız. (20 puan)

5/G sınıfında sınıf başkanlığı seçimi yapılacaktır. Ancak öğretmen, yalnızca not ortalaması en yüksek olan iki öğrencinin aday olabileceğini, diğerlerinin sadece oy kullanabileceğini söylemiştir. Arka sırada oturan ve notları çok yüksek olmayan ama iletişim becerisi kuvvetli olan Ali, parmak kaldırarak: “Öğretmenim, bence isteyen herkes aday olabilmeli. Farklı düşüncelere sahip öğrencilerin de projelerini anlatmaya hakkı var, belki biz onları seçeceğiz” diyerek duruma itiraz etmiştir.

a) Buna göre Ali'nin itirazı, demokrasinin temel ilkelerinden hangilerinin sınıfta ihlal edildiğini (uygulanmadığını) göstermektedir? İki tanesini yazınız.

Eşitlik, katılım ve çoğulculuk

b) Sınıftaki bu seçimin tam anlamıyla “demokratik” olabilmesi için öğretmenin nasıl bir yöntem izlemesi gerekir? Yazınız.

Öğretmen, hiçbir ayırım yapmaksızın isteyen her öğrenciye aday olma hakkı tanınmalıdır. Oylama aşamasında “gizli oy, açık sayım” ilkesi uygulanmalı ve sonuçlar şeffaf bir şekilde tahtada sayılarak belirlenmelidir.

2. Kırtasiyeden okul ihtiyaçlarını alan Ali, kasada ödeme yaptıktan sonra kasiyerin yazar kasa fişi vermediğini fark etmiştir. Bunun üzerine Ali, “Lütfen fişimi verebilir misiniz? Alışverişlerimizden sonra fiş almak, ödediğimiz paranın vergi olarak devletimizin hazinesine gitmesini sağlar. Fiş vermeyerek hem vergi kaçırılmasına neden oluyor hem de ülkemizin gelişimine zarar veriyorsunuz.” diyerek kasiyeri uyarmıştır.

Ali'nin kırtasiyedeki bu tutumu, onun “etkin bir vatandaş” olarak hangi sorumluluğunu yerine getirdiğini gösterir? Yazınız. (10 puan)

Ali'nin bu tutumu, onun etkin bir vatandaş olarak “vergi verme sorumluluğunu” (veya vergi bilincine sahip olma sorumluluğunu) yerine getirdiğini gösterir.

3. 11 yaşındaki Ayşe'nin ailesi, babasının yeni işi nedeniyle başka bir şehre taşınma taşınmıştır. Ailesi, Ayşe'nin yeni gideceği okulu seçmiş, hafta sonu gideceği matematik kursuna kaydını yaptırmış ve yeni odasının rengine bile kendileri karar vermiştir. Tüm bu süreçte Ayşe'ye fikri hiç sorulmamıştır. Ayşe, resim yapmayı çok sevdiğini ve matematik kursu yerine resim kulübüne gitmek istediğini söylediğinde ise ailesi, “Biz senin için en iyisini biliriz, sen bunlara karışma” diyerek onu susturmuştur.

Bu bilgide Ayşe'nin hangi hakkının ihlal edildiğini yazınız. (10 puan)

Düşüncesini özgürce açıklama hakkı, katılım hakkı

4. Aşağıdaki soruları verilen metinden yararlanarak cevaplayınız. (20 puan)

Sabah okula bisikletinizle giderken, mahallenizdeki yolun tam ortasında derin bir çukur oluştuğunu fark ettiniz. Çukurun etrafında hiçbir uyarı levhası yoktu ve özellikle akşam karanlığında yoldan geçen araçlar ile bisikletliler için büyük bir kaza tehlikesi oluşturuyordu.

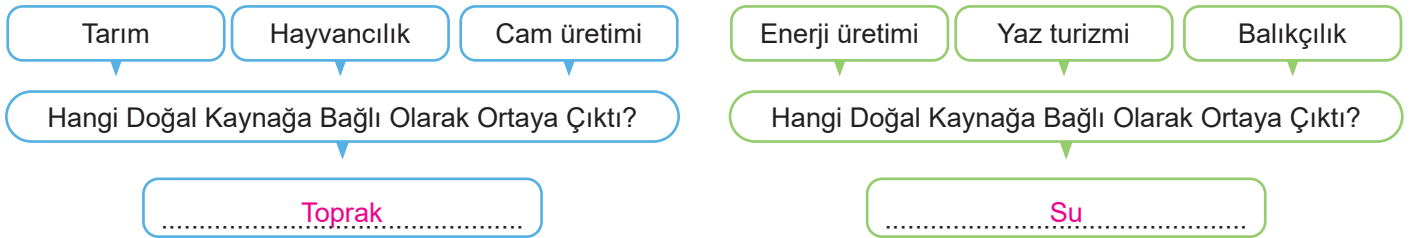
a) Etkin bir vatandaş olarak yoldaki bu tehlikeyi ortadan kaldırmak için doğrudan hangi kuruma başvurursunuz? Yazınız.

Belediye

b) Yetkililerin gelip sorunu çözebilmesi için hangi başvuru yollarının kullanılması gerekir? İki tanesini yazınız.

Dilekçe yazarak, ALO 153'ü arayarak, CİMER üzerinden başvuru yaparak, belediyenin resmi web sitesi/mobil uygulaması üzerinden çevrimiçi talep oluşturmak.

5. Aşağıda doğal kaynakların ekonomik faaliyetlerde kullanımına örnekler verilmiştir. Verilen ekonomik faaliyetlerin öncelikle hangi doğal kaynağa bağlı olarak ortaya çıktığını ilgili yere yazınız. (10 puan)

6. Doğal kaynakların verimli kullanılması ve israfın önlenmesi amacıyla yapılması gerekenlerden iki tanesini yazınız. (10 puan)

Kâğıt, plastik, cam gibi ürünleri geri dönüşüme kazandırmak

Evde veya okulda su tüketimini azaltmak için çeşitli önlemler almak

Bir ürünü satın almadan önce istek mi ihtiyaç mı diye sormak vb.

7-8. soruları aşağıdaki bilgilere göre birbirinden bağımsız olarak cevaplayınız.

Ahmet Bey ve ailesi, her ayın başında maaşlarını aldıklarında bir aile bütçesi hazırlarlar. Bu ayki bütçelerinde kira, mutfak masrafları, faturalar ve çocukların okul taksiti gibi temel giderleri plana dâhil etmişler ve kalan bir miktar parayı da hafta sonu planladıkları kısa bir tatil için ayırmışlardır. Ancak ayın ortasında evlerindeki buzdolabı aniden bozulmuş ve tamirci, tamirin çok maliyetli olacağını, yeni bir buzdolabı almalarının daha mantıklı olacağını söylemiştir.

7. Ahmet Bey'in ailesinin hazırladığı bütçe planında, buzdolabının bozulması gibi ani gelişen durumlar için hangi bütçe kuralı eksik bırakılmıştır? Yazınız. (10 puan)

Tasarruf yapmamak, birikim yapmamak vb.

8. Siz Ahmet Bey'in yerinde olsaydınız, ailenizin temel bir ihtiyacı olan buzdolabı problemini çözmek ve bütçe açığı (borçlanma) vermemek için o ayki bütçenizde nasıl bir değişikliğe giderdiniz? Yazınız. (10 puan)

Bütçe planlamasında her zaman temel ihtiyaçlara isteklerden daha fazla öncelik verilmelidir. Bu nedenle, borçlanmamak için o ay planlanan hafta sonu tatili iptal edilmeli veya ertelenmelidir. Bu tatil için ayrılan bütçe, ailenin temel ihtiyacı olan yeni buzdolabının alımı için kullanılmalıdır.

SENARYO 4

Öğrenme Alanı	Konu (İçerik Çerçevesi)	Öğrenme Çıktıları	Soru Sayısı
YAŞAYAN DEMOKRASİMİZ	Demokrasi ve Cumhuriyet Kavramının Temel Nitelikleri	SB.5.4.1. Demokrasi ve cumhuriyet kavramları arasındaki ilişkiyi çözümlenebilir	1
	Etkin Vatandaşın Özellikleri ve Önemi	SB.5.4.2. Toplum düzenine etkisi bakımından etkin vatandaş olmanın önemine yönelik çıkarımda bulunabilme	1
	Temel Haklar, Sorumluluklar ve Önemi	SB.5.4.3. Temel insan hak ve sorumluluklarının önemini sorgulayabilme	1
	İhtiyaç Durumunda veya Sorunların Çözümünde Başvurabilecek Kurumlar	SB.5.4.4. Bir ihtiyaç hâlinde veya sorun karşısında başvuru yapılabilecek kurumlar hakkında bilgi toplayabilme	1
HAYATIMIZDAKİ EKONOMİ	Kaynakların Verimli Kullanımı	SB.5.5.1. Kaynakları verimli kullanmanın doğa ve insanlar üzerindeki etkisini yorumlayabilme	2
	Bütçe Oluşturma	SB.5.5.2. İhtiyaç ve isteklerini karşılamak için gerekli bütçeyi planlayabilme	2